SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 144 JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 2, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го СЕРПНЯ 1989 Ч. 144. РІК XCVI.

ВІДБУВСЯ XXIII З'ЇЗД ДЕЛЕҐАТІВ УЛТПА

Чикаґо, Ілл. (Д-р П.Пундій). — Від 1-го до 3-го липня ц.р. відбувся тут в готелі Фор Сізонс XXIII З'їзд делеґатів Українського Лікарського Товариства Північної Америки (УЛТПА) спільно із черговою XXIX науковою коференцією.

Реєстрація учасників почалася в п'ятницю, 30-го червня. Ввечері відбулася товариська зустріч. У суботу вранці голова УЛТПА д-р Василь Марчук відкрив наукову конференцію. Прочитано чотири доповіді: „Видовження ноги за методою Ілізарова", — д-р Володимир Бобченко; „Ґвинт 'Т' — новий прилад фіксації кістки" — д-р Северко Гривняк; „Нові методи у терапевтичній дерматології" — д-р Софія Велика і „Дентистичні імпланти" — д-р Богдан Білас.

Гість з Києва д-р Любомир Пиріг, професор та керівник терапевтичної нефрології, доповідав про стан і перспективи нефрології в Україні.

Після короткої перерви почалися ділові наради з'їзду делеґатів УЛТПА. Голова прочитав письмові привіти від ієрархів Українських Церков і багатьох світських організацій. Усні привіти склали: від НТШ — проф. М. Семчишин, і від українських кредитових установ — Р. Мицик. Письмові вітання прислали також д-р Роман Осінчук і д-р В. Мялковський.

Збори вибрали почесну й ділову Президії. Ділову очолив д-р Степан Ворох. Про діяльність уступаючої управи звітував д-р В. Марчук. Після живої дискусії над звітом голови делеґати оплесками прийняли пропозицію Контрольної Комісії про уділення абсолюторії уступаючій управі. Збори рівнож одноголосно вибрали нові керівні органи УЛТПА які очолила д-р Марія Колодницька-Процик. Дякуючи делеґатам за вибір, вона прирекла продовжувати працю її попередників.

При кінці Загальних зборів ухвалено надати почесну грамоту членства УЛТПА д-рові С. Ворохові за його визначну й довголітню працю для УЛТПА. Рішено також відкрити місце платного асистента редактора „Лікарського Вісника".

На пропозицію д-ра Василя Трухлого ухвалено відзначити грамотою почесного членства УЛТПА професора Любомира Пирога. В суботу після нарад Управа УЛТПА влаштувала бенкет і баль, у якому взяли участь усі делеґати та багато зарпошених гостей. В неділю ввечорі відбулася товариська зустріч з вечерею в Українському Культурному Центрі. При цій нагоді вручено почесну грамоту гостеві з Києва д-рові: Л. Пирогові.

Почесні грамоти також отримали лікарі: І. Дачишин, П. Харук, М. Панчишин, С. Павлинський, Б. Макарушка, Г.Шимакович-Рудницька, К. Кебало, А. Лисий, С. Дудяк, М. Грушкевич, В. Шкільник та д-р В. Марчук за його працю для УЛТПА в 1987-89 роках.

Після того д-р Євген Стецьків розвеселив товариство своїм гумором, д-р Марія Фішер-Слиж висвітлила прозірки з України, а Марта Федорів — із поїздки лікарів до Відня і Риму з нагоди святкувань 1000-ліття Хрищення України. При кінці прочитано й схвалено резолюції з'їзду. Понеділок, 3-го липня, присвячено продовженню наукової програми. Вислухано цілий ряд доповідей на медичні теми.

Цей успішний лікарський з'їзд закінчився рішенням відбути наступний конґрес у Києві та Львові в липні 1990 року.

ЗВЕРНЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ

В Україні проголосили 1989 рік Роком Української Мови. Світовий Конґрес Вільних Українців пішов слідом за Україною і теж проголосив на своєму V Конґресі цей рік Роком Української Мови.

Яка іронія долі. В Україні наша мова, наслідком насильної русифікації, що її проводить жорстокий окупант, загибає і за неї треба боротись; ми, що живемо у вільних країнах, через наше недбальство і байдужість самі її занедбуємо і втрачаємо.

Чи не пора нам у цей ювілейний рік 175-ліття з дня народження нашого Кобзаря Тараса Шевченка, який у найгірших обставинах підніс нашу мову до вершин, став пробудителем національної свідомости, виразником і борцем за волю і незалежність України, не тільки нагадати собі палкі слова його заповіту — „Поховайте та вставайте, Кайдани порвіте", слова поеми „Кавказ" — „Борітеся — поборете", чи з поеми „Гайдамаки" — „Не одцуравсь того слова, Що мати співала, Як малого повивала, З малим розмовляла"; але зробити іспит совісти і доказати, що ми, шануючи Шевченка, шануємо його мову, нашу мову.

Наша мова — це єдиний чинник і засіб, що нас розсіяних у діяспорі, єднає. Наша мова — це наше спільне коріння, а з ним наша культура, наші традиції, наша найбільша цінність.

Пам'ятаймо, що вже давно чужоземні музики і мовознавці визначили нашу мову, як другу, після італійської, найбільш „співучою" мовою. Чи ж не гордитися нам нею?

Тому закликаємо все наше громадянство у цей вагомий і критичний час включитися активно у це всенародне змагання за збереження нашої мови.

- **Даймо всебічну підтримку нашим рідним в Україні, які відважно боряться тепер за удержавлення української мови в Україні;**
- **Виховуймо нашу молодь в українській мові;**
- **Посилаймо дітей до шкіл українознавства;**
- **Підтримуймо наші молодечі організації;**
- **Читаймо українські книжки і передплачуймо українські журнали і часописи, яких тираж в Україні маліє, декотрі журнали зникають та починають появлятися російською мовою;**
- **Не міняймо наших прізвищ і імен;**
- **Уживаймо нашу мову у наших домах, установах, наших церквах;**
- **Зберігаючи нашу мову, збережемо нашу національну ідентичність і таким чином сплатимо наш національний борг нашій Батьківщині.**

Екзекутива УАКРади

КОМІСІЯ З'ЇЗДУ ОСУДЖУЄ ПАКТ МОЛОТОВА-РІББЕНТРОПА

Москва. — Комісія З'їзду народних депутатів близька до того, щоб осудити пакт, укладений перед Другою світовою війною Совєтським Союзом і нацистами, який поділив між Сталіном і Гітлером Польщу і три прибалтійські республіки.

Протягом 50 років Кремль заперечував існування секретного протоколу до пакту Молотова-Ріббентропа, хоч на Заході про нього було давно відомо.

Сотні прибалтійських дисидентів в недалекому минулому були кинуті у в'язниці за те, що протестували проти пакту і називали його авторів.

Однак за правління генерального секретаря Міхаїла Ґорбачова, який проводить політику гласности, тисячі мешканців Прибалтики проводили демонстрації протесту проти пакту, а нові, більш ліберальні керівники Естонії і Литви звернулися у травні до совєтського уряду з закликом денонсувати пакт, як незаконний. Аналогічні кроки вжили неформальні політичні групи у Латвії.

Масові демонстрації заплановані у трьох прибалтійських республіках на 23-го серпня, в день 50-ліття укладення пакту. У серпні минулого року газети всіх трьох республік опублікували текст пакту, який тримався в тайні від совєтських людей протягом кількох десятків років, а в червні він появився на сторінках журналу „Вопроси історії".

У 1940 році парляменти прибалтійських країн вирішили приєднатися до Совєтського Союзу, однак активісти і багато істориків вважають, що це рішення було прийняте під натиском і не було виявом волі народу. ЗСА і деякі інші західні країни завжди вважали прибалтійські республіки поневоленими країнами і не визнавали їх примусового включення до складу Совєтського Союзу.

Естонський професор права Ігор Ґрязін заявив, що населення Прибалтики незабаром побачить звіт комісії, який остаточно переконає совєтських скептиків у торжестві істини. „Десятки мільйонів росіян повинні будуть примиритися з реальністю існування цього ганебного пакту в історії країни. Для них це буде тяжким потрясенням. Адже в школах їм прищеплювали ідеї гуманної і демократичної зовнішньої політики Совєтського Союзу, який звільнив прибалтійські народи і захистив від нацистської Німеччини", — сказав Ґрязін. Він також повідомив, що парляментська комісія дістала 25 кілограмів документів і копію секретного протоколу з бібліотеки Конгресу ЗСА. Комісія встановила автентичність копії і прийшла до висновку, що протокол був порушенням совєтського законодавства, бо він не був належним чином ратифікований совєтським урядом, а також порушенням міжнародного права.

ПАЛЕСТИНЦІ ВІДПЛАЧУЮТЬСЯ АМЕРИЦІ ЗА ДІЇ ІЗРАЇЛЯ

В. Гіґгінс.

Бейрут, Ливан. — Терористична проіранська група передала засобам масової інформації в західньому Бейруті відеострічку, що зображує правдоподібно страченого через повішення американського підполковника Вілляма Гіґгінса, який служив старшиною мирової військової застави ООН у Ливані та якого терористи насильно схопили і тримали, як закладника від лютого 1988 року.

Терористи заявили, що вбивство підполковника В. Гіґгінса — це відплата за схоплення ізраїльтянами шейка Абдула Каріма Обейду минулої п'ятниці, при тому додаючи, що коли Ізраїль не звільнить їхнього шейка то вони вб'ють ще одного американського закладника, а можливо і британського.

Після заяви терористів, що вони вб'ють підполковника В. Гіґгінса, якщо Ізраїль не звільнить схопленого шейка, Ізраїль запропонував обмін шейка Обейда за всіх ізраїльських та інших західніх закладників, але жодної конкретної відповіді не отримано на цю пропозицію крім поновлених погроз, що коли не звільнять шейка, то в додатку до ще одного американського закладника вб'ють також англійського громадянина Террі Вейта.

Після того, як Ізраїль схопив насильно шейка Абдулу Каріма Обейду, уряд Ізраїля заявив, що це була „найчистіша форма справедливости". Одначе після висвітлення переданої стрічки з постаттю повішеної людини, якою мавби бути підполковник В. Гіґгінс та з голосними та обурюючими заявами цілого світу, Ізраїль почав самооборонну кампанію, включно з тим, що немає жадних доказів коли страчено зображену людину на відеострічці, як і те, що сяк чи так вони були б його стратили і т.д. Мабуть не надто зручно почуває себе Ізраїль також й після того, як в американському Конґресі виступив сенатор-республіканець з Канзасу Баб Дол, заявляючи: „Я сподіюся, що Ізраїль поновно розгляне деякі свої дії, котрі, як вони самі знають, в першій мірі загрожують життю американських громадян".

Президент Джордж Буш назвав цей акт терористів „брутальним мордерством" і в обличчі загального обурення у виїмково стриманій формі звернувся до всіх груп звільнити всіх досі задержаних закладників.

Д-р М. Мушинка виступить в Чикаґо

Чикаґо. — Відомий український етнограф і знавець В. Гнатюка, д-р Микола Мушинка, перебуваючи в Канаді й Америці, завітає сюди на кілька днів. Тут Філія Українського Католицького Університету та Осередок Наукового Товариства ім. Шевченка влаштовують зустріч із гостем з Пряшева в п'ятницю, 11-го серпня о 7-ій год. вечора в Культурному Осередку свв. Володимира і Ольги, 2247 Чикаґо аве.

Д-р Мушинка виголосить доповідь про українське культурне життя в Чехо-Словаччині та про проблеми української меншости в тій країні. Зокрема розповість про фестивалі української пісні в Свиднику, які стали вже міжнародною подією українців в діяспорі.

При цьому буде зорганізована виставка українських видань в Чехо-Словаччині після 1945 року. Організатори зустрічі сподіваються, що українське громадянство Чикаґо й околиці використає цю рідку нагоду щоб ознайомитися з життям української меншости в на Пряшівщині.

У Житомирі створено Фронт за Перебудову

Житомир (ПС УГС). — У Житомирі створено Громадський Фронт Сприяння Перебудові та обласну філію Української Гельсінкської Спілки.

В суботу, 8-го липня ц.р., тут в будинку культури меблььовиків відбулася установча конференція Громадського Фронту Сприяння Перебудові. У конференції взяло участь коло 300 представників первинних організацій Фронту та неформальних об'єднань, у тому числі Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка Філософського Клюбу, Товариства Репресованих, Української Гельсінкської Спілки, члени Народного Руху України за Перебудову та інших неформальних організацій.

Співдоповідь виголосив один із лідерів перебудови в Житомирі, безробітний журналіст Яків Зайко. Народний депутат СССР Алла Ярошинська виступила з промовою, якої не вдалося оприлюднити на З'їзді народних депутатів. Вона, зокрема, розповіла про покарання в адміністративному порядку за участь у передвиборчій кампанії 48 її довірених осіб та прибічників. Промовці — їх було коло 40 — одностайно висловилися за передачу фактичної влади з рук партбюрократії в руки демократично обраних рад, за усунення першого секретаря обкому партії Василя Кавуна та його команди, а також Щербицького, Валентини Шевченко, Масола, Єльченка, які є головним гальмом перебудови на Україні.

Лідери фронту заявили про свою окремішність від Народного Руху України за Перебудову в зв'язку з тим, що останній не виробив своєї чіткої політичної позиції, окрім національних, уникає прямої конфронтації зі владою партбюрократії. У Житомирі, сказав Зайко, не рух, а справжня політична війна за владу. Домагаючись, зокрема, надання статусу державної для української мови, переважна більшість промовців не зважувалася виступати українською, вважаючи „форму вислову" справою другорядною перед „змістом". Письменник із Радомишля Микола Ярмолюк критикував таку позицію фронту, закликавши конференцію оголосити себе активною організацією Народного Руху України і переходити в основному на мову корінного населення.

Журналіст Василь Врублевський звинуватив органи КҐБ в перлюстрації кореспонденції газети „Комсомольська Зірка", у проведенні трусів у столах співробітників, через що він мусів піти з редакції. Врублевський назвав новопризначеного редактора „Ком-

(Закінчення на стор. 4)

Появилася збірка поезій М. Качалуби

Буенос Айрес, Арґентина. — Минулого року вийшла друком у Видавництві Юліяна Середяка збірка поезій Михайла Качалуби „На струнах серця". Обкладинка цієї книжки у виконанні Христини Кишакевич-Качалуби.

Тематика цієї збірки різноманітна — вона надхненна патріотизмом і українським побутом та відгомоном родинних подій.

За автором цієї збірки є ще інші видання: „Бульварами серця", Париж, 1971, „Вільним крилом", Париж, 1972, „Наш талант", Париж, 1975, „Тріпотіння крилят", Монтреаль, 1978, „Відлуння душі моєї", Шерне-Париж, 1980, та згадана вже збірка.

Збірку поезій М. Качалуби „На струнах серця", в ціні 8-ох дол., можна замовляти, звернувшись на таку адресу: Dr. M. Katchaluba, Parc Horizon I., 1822 Chernex, Switzerland.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ

• У місті Щирці на Львівщині від 2-го червня страйкував завод залізобетонних виробів. Робітники вимагали підвищення заробітної платні й покращання умов праці, які на заводі вкрай погані. Немає питної води, лазні й навіть туалетів у цехах. У зв'язку зі страйком створено спеціяльну комісію. З робітниками провели переговори: перший секретар Пустомитівського райкому партії Коляда, голова райвиконкому Кожух. Приїхали також представники об'єднання „Воднобудівельна індустрія" з Києва, головний інженер Білоусенко та інші. Було замінено директора заводу Миколу Олійника і секретаря парторганізації Василя Гандибуру. Після того як робітникам дали туманні запевнення, що їх вимоги задовільнятьться, вони приступили до роботи. Проте в розмові з представниками пресслужби УГС, які відвідали завод, робітники Ігор Івашчишин, Роман Куліш, Роман Тащак та багато інших заявили, що вони сповнені рішучости знову розпочати страйк, як тільки спробують їх обдурити.

• У Львові вийшов четвертий і п'ятий об'єднаний номер інформаційного бюлетеня Львівської обласної філії Української Гельсінкської Спілки „Львівські Новини". Відповідальний за випуск Богдан Горинь.

• У Харкові молодий робітник Генадій Шесацький, який розклеював по місті листівки із закликом до національно-культурного відродження України, був викликаний у прокуратуру, де з ним розмовляв прокурор Мельніков. Він погрозив Г. Шесацькому, що як той не припинить розклеювати листівки, то його буде віддано під суд.

• 14-го червня до Москви прибула чергова група українських віруючих грекокатоликів для проведення голодівки протесту проти переслідування Української Католицької Церкви. У складі групи був о. Ярослав Лесів і о. Андрій, монахині-сестри Галина та Ярослава Стасевич. 16-го червня о. Я. Лесів і сестри Галина та Ярослава відвідали телестудію в Останкіно, щоб взяти участь у телевізійній програмі. Проте Андрей Шапіро повідомив, що їх участь відкладено, бо треба, мовляв, вивчити проблеми Греко-Католицької Церкви. 16-го червня на прохання матерів, що їх сини пропали безвісти в Афганістані, о. Я. Лесів та сестри Галина та Ярослава відправили Молебень, а також благословили делеґацію матерів, що відправляється у Пакістан на переговори з афганськими партизанами. Пізніше о. Я. Лесів відправив Службу Божу за їх щасливе повернення. Серед матерів є також жінки з України.

• 16-го червня у Миколаєві Львівської области відбулися збори членів і симпатиків Української Гельсінкської Спілки, під час яких створено Миколаївський районний осередок Львівської філії УГС. Збори обрали раду осередку із семи осіб. Головою осередку став Михайло Табачко. На зборах був присутній голова Львівської обласної філії УГС Богдан Горинь.

• 18-го червня у Івано-Франківському, у сквері, де були могили січових стрільців, відбулася Панахида пам'яті людей, що загину-

(Закінчення на стор. 3)

В АМЕРИЦІ

НА МІЖНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ в справах Камбоджі, що розпочалася в Парижі, в неділю, 30-го липня ц.р., державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер поновно підтвердив непохитність американської політики супроти Камбоджі, заявляючи, що ЗСА й надальше є проти будь-якої участи Хмер Руж в уряді Камбоджі. Він натомість підкреслив те, що ЗСА підтримає принца Нородома Шіганука, колишнього провідника Камбоджі, який тепер очолює коаліційну групу, що складається з двох некомуністичних фракцій та Хмер Руж. Хмер Руж у проводі з Поль Потом встановило свою владу в Камбоджі 1975 року та в жорстокий спосіб вимордували понад мільйон камбоджійців.

ЗАПЛЯНОВАНЕ УРЯДОМ президента Джорджа Буша продовження на устійнені ввози до ЗСА закордонної сталі на наступних два з половиною років, спричинить сильний натиск на американські сталеварні, щоб змодернізувати всі свої заводи в куди коротшому проміжку часу, як вони попердньо заплянували. В додатку до цього, твердять аналітики, вирібники сталі, які домагалися п'ятилітнього продовження устійнених ввозів заграничної сталі, зужиють цей час на різного рода маніпуляції з японськими та іншими продуцентами щоб використати свої запаси.

У ВАШІНҐТОНІ МИНУЛОГО тижня конґресмен-демократ Арканзо Таммі Робінсон заявив на пресовій конференції в Білому Домі в присутності президента Джорджа Буша, що він переходить в ряди Републіканської партії. Бо, як заявив він, „в Демократичній партії немає місця для консерватистів з півдня". За останніх кілька місяців багато політиків перейшло з Демократичної партії до Републіканської, а ці переходи пов'язані з сильним лівим напрямком у демократів.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ губернаторів, яка розпочалася у Чикаґо в неділю, 30-го липня ц.р., на відкритті виступив з промовою сенатор-демократ Билл Бредлі, який закликав губернаторів бути обережними у їхніх торговельних договорах зі Совєтським Союзом. Американці повинні бути реалістами, а не „романтичними капіталістами" у своїх стосунках з СССР і в цьому дуже можуть допомогти поодинокі стейти. Повернувшись недавно з поїздки по Совєтському Союзі, Б.Бредлі настоював щоб стейти робили договори з окремими республіками, бо в цей спосіб причиняться до децентралізації влади і плянування, що фактично привело економіку СССР до катастрофального стану.

У СВІТІ

В ІНТЕРВ'Ю КОРЕСПОНДЕНТОВІ Ассошіейтед Пресс голова естонського Народного Фронту Рейн Вейдеман назвав рішення Верховної Ради СССР про надання Естонії і Литві економічної незалежности „великою перемогою" естонського народу. „Це не тільки економічна перемога, це ще й політична перемога", — сказав Вейдеман, відзначивши при цьому, що всього лише рік тому член Політбюра Алєксандер Яковлєв, який побував тоді в Естонії, назвав ідею економічної автономії політичною помилкою. За словами естонського економіста Міхаїла Бронштейна, прийняті Верховною Радою постанови роблять можливим запровадження у прибалтійських республіках власних валют. „Вживаючи власну валюту, — сказав Бронштейн, — ми зможемо докорінно змінити в республіці систему ціноутворення, що особливо важливо в країні, де продажна ціна товару не відповідає витратам на його виробництво".

У П'ЯТНИЦЮ В ІРАНІ відбулися президентські вибори, а також референдум у справі про конституційні зміни. На пост президента претендують двоє: спікер парляменту, командуючий іранською армією Гашемі Рафсанджані і колишній міністер сільського господарства Абас Шейбані, відомий, мабуть, лише тим, що ще за правління шаха він провів 13 років у в'язниці. Перемога Рафсанджані не викликає сумнівів. Місцеві і чужинецькі коментатори вважають, що спікер дістане не менш як 80 відсотків голосів. Іранське пресове аґентство звертає увагу на незвичайний навіть для Ірану вибух „громадянської активности". Як повідомляють західні журналісти, Рафсанджані був настільки переконаний в перемозі, що навіть не брав участи у передвиборній кампанії. Задовго до підрахунку голосів спікер уже повідомив про приблизний склад його майбутнього кабінету, в якому велику ролю відіграють економісти і технократи. Згідно з запропонованими поправками до конституції президент буде одночасно виконувати і обов'язки голови уряду.

В АБХАЗІЇ ТРИВАЮТЬ збройні заворушення. Увечорі, 21-го липня в районі села Отап Очамчирського району були вбиті з мисливських рушниць слухач Ленінградського вищого політичного училища лейтенант міліції Віктор Новіков і курсант того ж училища Владімір Акопов. В той день роздавалися вистріли і в Сухумському районі. Начальник внутрішніх військ генерал-полковник Юрій Шаталін сказав: „16-го липня на мості в Очамчирському районі йшов справжній бій, в якому брало участь по 250-300 осіб з обох сторін. Такого я не бачив з часів служби в Афганістані". Особливо він стурбований становищем, що склалося нині в західній Грузії, де лише за одну добу були розгромлені вісім районних відділів міліції, дві мисливські крамниці і захоплено понад 1,400 одиниць зброї.

ПРЕЗИДЕНТ КУБИ Фідель Кастро виступив на мітингу, присвяченому 36-ій річниці „початку кубинської революції", яке тут утотожнюється з невдалою спробою групи молодих радикалів-еміґрантів оволодіти штурмом військовою казармою Монкада. Промова Кастро носила настільки антиамериканський характер, що присутній на мітингу голова дипломатичної місії ЗСА на Кубі Джан Тейлор демонстративно залишив мітинг. Кастро згадав про „певні труднощі, що їх переживає соціялістична співдружність", і обвинуватив Адміністрацію президента Джорджа Буша в намірі використати ці труднощі у своїх цілях.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашинґтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Терор у Китаї та опозиція

Як відомо, після здавлення 4-го червня ц. р. масових демонстрацій на центральній площі у Пекіні, прийшло виарештовування активістів цього демократичного руху. Деяких судили каптуровим судом, засуджували на смерть і стріляли в потилицю. Докладне число таких жертв буде відоме колись в майбутньому, подібно, як це було в СССР. 80-літній диктатор Денґ заявив був цинічно, що краще пожертвувати кількадесят чи кількасот осіб, ані ж мали би тисячі згинути у громадянській війні. Уряд у Китаї виправдує свої дії саме бажанням виминути громадянську війну. Покищо ця внутрішня політика уряду має успіх, бо створено таку атмосферу всезагального залякання, як вона була в СССР за часів Сталіна. Все ж одиницям удалося втекти до Гонконґу і відтіль до Франції, а з Франції до Америки.

„Ню Йорк Таймс" з 27-го липня наводить низку прізвищ молодих і старших китайських діячів, які організують постійні центри опозиційного руху у Франції і в Америці. У Чикаґо відбувся з'їзд провідних китайських діячів, опозиційних супроти теперішнього режиму в Китаї. Є між ними дві особи, що їх китайські власті поставили на листу пошукуваних „злочинців", є між ними колишні члени Компартії Китаю та інтелектуали, які мають зв'язки з найбільш престижевими американськими університетами. Організатори китайської опозиції в Америці заявили, що вони виключають насильницькі засоби. Дехто з-посеред них вважає, що режим фізичного терору в Китаї дає опозиції моральне право користуватися всіма можливими засобами. Але на першому пляні є заснування часопису, що його плянують масово пачкувати до Китаю, та зорганізування радіовисильні з виключною ціллю вести освідомну акцію на китайському терені — всупереч ширеним урядовим фальшам і заглушуванню закордонних радіопередач.

Кожна акція продовжує реакцію і цей перший закон соціології наявний у сучасній дійсності в СССР в його сателітах та Китаї. Правильні форми в ділянці китайської економіки із залишенням однопартійної диктатури без громадських і особистих свобід у ділянці політики — довело до цього несподіваного масового руху за демократію з центром у Пекіні. Впертість демонстрантів, приєднання до них інтелектуалів та професіоналів і загроза двоподілу в армії спонукали комуністичну владу повести безоглядні репресії. Стало ясно, що швидше чи пізніше режим терору мусить спричинити реакцію. Як довго триватиме цей крутіж — один Господь знає, але досвід кількатисячної всесвітньої історії каже, що режим терору влада оперта на військово-поліційній силі і однопартійній диктатурі — не зможе довго зберегтися, хоч в історії поняття „довго" дуже релятивне. Створення одвертого закордонного центру політичної опозиції може безпосередньо загострити відносини в Китаї. Із згаданої вгорі інформаційної статті „Ню Йорк Таймсу" довідуємося, що китайський уряд обурений на Францію й Америку за признання втікачам з Китаю політичного азилю й уможливлення їм публічно сходитися й організуватися. Один ближче неназваний речник Державного департаменту признав, що американські керівні кола передбачували ремствування Пекіну, але — мовляв — „тамошній уряд повинен знати, що в Америці існує щось таке, як свобода слова".

Це безумовно сумний дивогляд, що коли в усьому світі загибає комунізм і щораз більше комуністичних країн обмежує монополь Компартії та формально або практично визнає принцип плюралітету — у найбільшій територією і населенням країні світу настав зворот у сторону драконських кар за ламання сліпої слухняности комуністичній владі.

Президент Буш рішуче й послідовно спротивився закликам, щоб відкликати з Пекіну амбасадора ЗСА. Він вплинув на Конґрес, щоб санкції проти Китаю були радше демонстративні, а не дуже реальні. Буш, першорядний знавець відносин у Китаї, оптиміст вважає, що теперішня внутрішня політика китайського Політбюра з „чисткою" симпатиків демократичних реформ минеться і відносини зміняться. Як усе змінюється у світі. Покищо приходиться тільки придивлятися і прислухуватися, як діють самі китайці — як діє їхнє могутнє поселення у країнах демократії, зокрема та особливо в Америці. Факт, що первісні настрої у масі китайців у діяспорі — настрої розпачу і хаотичної думки — викристалізувалися у формі зорганізованої опозиції — цей факт безумовно позитивний.

Анатолій Доценко

ПО ГАРЯЧИХ СЛІДАХ АБО ПРО З'ЇЗД ПІСЛЯ З'ЇЗДУ

Дня 9-го червня 1989 року в Москві закінчив свою працю з'їзд народних депутатів СССР. В історії совєтської держави за 72 роки її існування важко знайти аналогічну подію, хіба що установчі збори Росії, хоча останні з уваги на те, що, поперше, проводилися за умов багатопартійности, подруге, відразу після так званої Жовтневої революції, на хвилі, так би мовити, відкритого плюралізму думок, народженого післяжовтневими подіями і, потретє, делегати установчих зборів, як правило, мали за своїми плечима, набутий протягом десятиріч, певний досвід політичної культури. Так ось останні були значно демократичнішими, ніж вищезгаданий з'їзд народних депутатів СССР.

Щоправда, установчі збори Росії, хоча і проводилися за умов багатопартійної ситеми, врешті були придушені большевиками, сама багатопартійна система разом з плюралізмом думок, незручна для новоявлених диктаторів від пролетаріяту, згодом ліквідована, наслідком чого було установлення в Україні політики червоного терору і оновлення імперського мислення, а однією із перших жертв цієї політики стала незалежна Українська Народна Республіка, що невдовзі опинилася під п'ятою російського большевизму й не без допомоги, до речі, большевиків українського походження.

Більше 70 років Україна розвивалася за умов відсутности політичного, а в основі цього, ідеологічного плюралізму, за умов переслідування будь-якої незалежної думки, що виходила за межі дозволеного. Згідно із законом єдности та боротьби суперечностей матеріялістичної філософії, відсутність альтернатив щодо офіційно дозволеного ідеологічного компоту із марксиської фразеології, ленінського псевдомарксизму і „досліджень" новітніх революціонерів з декількома клясами освіти, які замість описувати і роз'яснювати реальність, щоби спрямовувати поступовий рух суспільства, згідно з існуючими об'єктивними реаліями, підганяли дійсність під свої столітньої давнини догми думок, призвела до застою в усіх сферах економічного і суспільно-політичного життя, позбавила суспільство політичної культури, досвіду вирішення найважливіших державних проблем за умов демократії.

Відбиток усіх тих недоліків сучасного совєтського суспільства яскраво продемонстрував з'їзд. Не зважаючи на численні дискусії під час своєї роботи, не зважаючи на цілу низку піднятих гострих проблем, попри всі намагання вирішити хоча б деякі гарячі питання сьогодення країни, з'їзд не призвів до жодних реальних результатів, виключаючи хіба що широку просвітницьку функцію, яка при допомозі телебачення, винесла актуальні політичні питання із вузьких коридорів державних установ на широкі проспекти совєтської й світової громадськости.

Завдяки трансляції з'їздівських засідань постараюся дати власну суб'єктивну аналізу з'їздові. Поперше, як виявив з'їзд, позиції депутатів продемонстрували поляризацію інтересів. Депутатський корпус увібрав в себе не менше 80 відс. представників аґресивно-слухняної більшости, які є носіями ідеології правлячого номенклятурного прошарку суспільства й не більше 20 відс. певною мірою проґресивних депутатів. Отже, маємо правих консерваторів і лівих демократів.

Подруге, не зважаючи на гостроту виступів більшости промовців від так званих лівих, не можна не помітити того факту, що жоден із них, критикуючи минуле і сучасне совєтського суспільства не пішов далі і не піддав нищівній критиці провідні положення комуністичної ідеології, зокрема ленінізму, який є ідеологічним підґрунтям тоталітаризму. Звертає на себе увагу те, що навіть найпроґресивніші депутати не пішли далі, ніж лише підкреслити, що марксітське вчення писалося в минулому й не завжди відповідає вимогам сьогодення. Але цього, на мою думку, замало. При суцільній політизації суспільства в Совєтському Союзі, зрушити його економіку, вирішити соціяльні, культурні, національні проблеми, притаманні СССР, не можливо, не відкинувши водночас, старої ідеологічної машини, не розкритикувавши її вчення на основі науково обґрунтованої аналізи, з точки зору сьогоднішніх економічних, політичних та інших теоретичних досягнень світової науки.

Насьогодні, як мені здається, ні КПСС, ні уряд країни, ні навіть сам з'їзд народних депутатів СССР не мають чіткої, науково обґрунтованої програми дій на майбутнє. Відсутність наукової теорії розвитку совєтського суспільства створює порожнечу, яка, як показав з'їзд, знову заповнюється старою ідеологічною мішаниною, лише оновленою цілою низкою позитивних і проґресивних, але часто нечітко зформульованих і не об'єднаних концептуально, або системно ідей. Крім того, в суспільстві продовжується стара політична практика з дещо підновленою фасадою.

Тепер кілька слів про совєтського президента. Ґорбачов, на мій погляд, як політик розуміє, що головною небезпекою для мирної еволюції країни у бік парляментської демократії і більших свобід — є поляризація суспільства, розви-

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Богдан Марків

Другий концерт квартету ім. Леонтовича

У неділю, 16-го липня ц. р., у концертовому центрі Мюзік Мавнтен в Коннектікат відбувся другий в цьому сезоні концерт київського квартету ім. М. Леонтовича. Численна публіка, серед якої було деяке число українців, щиро вітала появу артистів на сцені. Їхні імена: скрипалі Семен Кобець і Юрій Харенко, альтист Віктор Барабанов і челіст Володимир Пантелеєв.

На першу точку програми кияни поставили твір сучасного українського композитора Мирослава Скорика п. з. „Партіта ч. 3". Скорик творить в різних жанрах і переважно симфонічної оркестри. Він написав між іншими п'ять „Партіт", з яких чотири є на різні оркестрові склади. Із третьої з-поміж них, написаної для струнної оркестри, автор зладив варіянт для смичкового квартету, який саме був на програмі концерту. За традицією минулих століть „партіти" мають танковий характер. Твір Скорика, що триває десять хвилин, не має виразно такого характеру. Він складається з п'ятьох частин, а музика його то яскраво емоційна, то дуже жива. Вона завжди захоплює слухача своєю щирістю і простотою. Треба бути вдячним Квартетові, що зарепрезентував цей твір американській публіці.

Другою точкою програми був „Квартет ч. I, опус 50" Сергія Прокоф'єва. Він написаний 1930 року на замовлення Конґресової Бібліотеки у Вашінґтоні. Музика твору багата на бадьорі мелодії; слухача вдаряють у ній великі скоки між поодинокими тонами з дуже чітким ритмічним пульсом і швидкими пасажами. Це віртуозний твір, який дає можливість кожному виконавцеві показати спроможність свого інструменту. З цього робили ужиток кияни. Вони вміли, якщо треба, видобути з двох різних інструментів однаковий тембр і таку саму напругу звуку. Наприклад, в рекапітуляції першої частини головну тему грає друга скрипка. Вона прозвучала точно так само як в експозиції теми, у виконанні першого скрипаля. Слухач, який не бачить, хто грає, був би переконаний, що в обох випадках грає той сам інструмент.

Другу частину концерту виповнив „Фортепіяновий Квінтет ґ-моль, опус 57" Дімітрія Шостаковича. Композитор є мистець-мислитель з розумінням для дуже різних форм музичного вислову. Коли в нього діяли в доброму балянсі медитативність, тяга до імпонуючого вислову і високоякісний гумор, виходили майстерні речі. Шедевром такого роду є „Фортепіяновий квінтет ґ-моль, опус 57", що був у програмі концерту. Твір написаний в 1940 році і виконаний в Москві, при чому на прем'єрі сам композитор грав партію фортепіяно. У недільному концерті ця роля припала американському піяністові Аббі Боґінові, який продемонстрував свою незвичайну ерудицію і таку ж музикальність.

Квінтет складається з п'ятьох контрастуючих частин. Він написаний в неоклясичному стилі: тут фортепіяно грає програмово проти струнного квартету. Нам особливо запам'яталася „Фуґа з її повільною темою і головокружне своїм темпом „Скерцо", яке закінчується блискучим перкусійним ефектом.

Надхненне виконання твору Шостаковича зробило велике враження на слухачів, які бурхливими оплесками й оваціями дякували виконавцям за музичний пир.

Це не все, що можна сказати. Квартет ім. М. Леонтовича повернеться до Києва. Тут напрошуються рефлексії. Хто потрудився поїхати на його концерти, ніколи цього не пожалує. Квартет має просторий і перщорядний репертуар. У виконавців на сцені ніколи не видно зайвих жестів, обрахованих на публіку. У них досконале панування над інструментом, бездоганне розуміння себе в грі та глибоке відчуття душі музики, що передається у якійсь мірі і слухачам. Мистецький ансамбль яких мало.

Д-р Мирон Куропась

АТАКА НА УКРАЇНЦІВ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Коли я вперше перечитав пресове повідомлення видане АНЧЕЙН у справі, що його доручили головному прокураторові Ричардові Торнберґові із Жидівського товариства допомоги іміґрантам, я прямо не вірив. „Ні знову — подумав я — знову атака на українців і то зі сторони нібито відповідальної жидівської організації?"

Я попросив голову АНЧЕЙН Божену Ольшанівську, щоб мені переслала повний текст цього письма. Вона це зробила, я перечитав і тепер я готовий додати ще й це Жидівське товариство допомоги іміґрантам (ГАЯС) до листів українożерів в жидівській спільноті.

Звіт цього товариства — це вислід відвідин його представників у головного прокуратора у січні, коли ЗСА відмовили статус політичних утікачів 683-ом совєтським жидам у Римі.

Щоб дістати цей статус треба подати можливість переслідування у СССР. З приходом гласности і перебудови, деякі із представників американського Уряду почали ставити під сумнів чи всі жиди із СССР підпадають під рубрику „утікачів" а чи це не є звичайні еміґранти, які шукають за кращим життям на терені ЗСА.

Різниця поміж „утікачем" а еміґрантом є поважна, тому що перші дістають полегші від американського Уряду, а другі їх не мають. Щоб доказати, що всі совєтські жиди, зокрема ці, зі совєтської України, справді є в небезпеці — і тим мають дані бути на статусі утікачів — Жидівське товариство допомоги іміґрантам і леґальне бюро допомоги совєтським жидам спонзорували і післали на 53-ох сторінках меморандум (разом із 80-ма сторінками додатків) до Департаменту справедливости і до інших представників американського Уряду. Підготований адвокатами Фрайдом, Френком і Ґаррісом цей документ, між іншим доказує, що: — „В Україні було в роках 1918-1921 понад 2,000 погромів жидів;
— „В Україні Організація Українських Націоналістів присягала послух Гітлерові і допомогу у звільненні Европи від жидів. Багато українців добровільно зголосилося до гітлерівського війська т. зв. СС"; — „Навіть сьогодні українці належать до найбільших антисемітів у СССР".

Два перші ствердження можна приписувати жидівським джерелам — третє немає — ніякого.

Я зателефонував до бюра ГАЯС у Ню Йорку і говорив із віцепрезидентом Пілом Сапірія. Не маючи бажання входити в довгу телефонічну розмову на тему двох перших стверджень, я був зацікавлений, які є докази на — третє. Мій співрозмовець був чемний і заявив, що ГАЯС не було зацікавлене поширювати наклепи про ніяку групу. Він спрямував мене до директора політичних справ і координатора леґальних проблем совєтських жидів Еда Фрідмена. Коли я получився із ним телефонічно, він вже був поінформований про моє зацікавлення цією справою.

Я приступив відразу до речі: — Які ви маєте докази на твердження, що українці є найбільше небезпечними антисемітами?

— Ми маємо докази — відповів Е. Фрідмен. Кожний жид, що приїздить зі совєтської України потверджує цей факт... Це є внутрішня справа.

— Ваші інформації є інші, як наші, я продовжував.-Українці, що тут приїжджають, а зокрема наші активісти в боротьбі за права людини розповідають зовсім щось іншого. Вони говорять про співпрацю жидівсько-українську.

— Активісти боротьби за права людини, це зовсім щось іншого — відповів Е. Фрідмен. Вони не є речниками почувань пересічних українців. Антисемітизм в Україні має довгу історію. Українці коляборували з нацистами і вступали до СС.

— Українці в СС боролися проти червоної армії — переконував я його. Українці в Дивізії Галичини, яка належала до відділів СС, перейшла повну інвестиґацію комісії Дешена в Канаді і комісія не найшла доказів воєнних злочинів. Біля сім мільйонів українців загинуло у наслідок нацистської інвазії на Україну. Це саме робить совєтська пропаґанда, поширюючи неправду, що українці були коляборантами і вбивцями жидів.

— Якщо хтось знає про фальшиві інформації із СССР, то це саме ми — відповів дещо подразнено Е. Фрідмен.

Від цього місця наша розмова рвалася. Я повідомив Е. Фрідмена, що напишу статтю про меморандум ГАЯС-у і запрошував його відповісти мені на сторінках „Українського Тижневика". Він приобіцяв. Ми обидва ствердили, що діялог треба продовжувати.

Звіт, що його предклало ГАЯС — це характеристичний доказ, які односторонні можуть бути „наукові досліди" жидів про українців. Цей звіт опертий тільки на жидівських джерелах і віддзеркалює антипатії, які віками жиди мали до українців. При тому зовсім тут зіґноровано добру волю українців та їхню співпрацю через сторіччя, як також факт, що рідко українці були панами своєї політичної долі. А коли вони були, як наприклад, в часі коротких

(Закінчення на стор. 4)

СТРАТИ В КИТАЇ продовжуються. Уряд комуністичного Китаю оголосив, що в середу засуджені до смертної кари ще три „контрреволюціонери". В той же день оголошено, що від понеділка до середи в країні заарештовані 3,182 „антисоціяльні елементи".

ВЛАСТІ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ оголосили, що шестеро мешканців Праги, у квартирах і домах яких були проведені обшуки, перебувають під слідством і якщо будуть визнані винними у розповсюдженні петиції з вимогою демократичних реформ, то їх чекає арешт, суд і можливе позбавлення свободи терміном до п'яти років. Нова хвиля репресій звернена проти групи „Комуністи за нові реформи". Група прийняла петицію, яку вже підписали понад 11,500 громадян столиці. Учасникам демократичного руху стали відомі імена шістьох запідозрених. Це — Ян Урбан, який супроводжував недавно групу польської „Солідарности" в гості до Олександра Дубчека, колишнього комуністичного лідера Чехо-Словаччини; колишній пресовий секретар групи „Хартія-77 Лібуше Сілханова; Станіслав Дев'яти; Мілош Ґаєк; нинішній пресовий секретар „Хартії-77" Саша Вондра і Владімір Кольместр.

Микола Вірний

ВЕЧІР, ПРИСВЯЧЕНИЙ НЕСКОРЕНОМУ

II.

Їм важко було запам'ятати недавні події, а він настільки чітко пам'ятав усі імена, прізвища, дати найрізноманітніших століть, все абсолютно він знав. Це була справжня жива історія. Тільки від нього можна було її й почути.

Дочка назвала батька „по дитинному щирою, наївною людиною, який довіряв всім і в усьому. І в розмові з близькими він кожного разу намагався поділитися уривком з нової написаної ним речі. З цього користали, особливо КҐБ. З'являвся черговий обшук і все вилучалося". І якось, — як сказала дочка, — батько в одному з своїх листів писав, що з тих творів, які зберігаються в архівах КҐБ, можна буде видати повне зібрання його творів.

Цього року має з'явитися багато творів Антоненка-Давидовича. Ми будемо мати нагоду пізнати визначного письменника таким, яким ми до цього часу ще не знали.

Розповіла дочка і про останні роки і дні батькового життя.

„Коли батькові було 83 роки померла матір Ярини і батько залишився сам. На одне око сліпий, а другим ледь бачив. Але внутрішньо почував себе прекрасно. Бо ж якась дивовижна була натура — незламна, несхитна, нескорена. І це його тримало. Але безперечно, що догляд йому був потрібний. Батько дуже важко переніс те, що сталось з сином. Син став жертвою того часу. Сином били батька, добивали його".

Залишений сам, одного разу батько викликав до себе доньку та й каже їй: як ти дивишся на те, якщо я оженюся з Михайлиною Коцюбинською? Він дуже хотів, щоб у хаті зберігся дух Антоненка-Давидовича. Письменник дуже шанував справді дивовижну розумницю, яка дуже часто допомагала батькові й матері по господарству. Жила й працювала поруч, недалеко. Дочка не заперечувала одруженню. І вони почали збиратись одружуватись. Але органи влади і тут стали на перешкоді. Разів три чи чотири, вони подавали заяви в ЗАГС, але завжди знаходили причину щоб вони не одружились. Щобільше зібрали медичну Комісію і визнали батька не дієздатним і таким, що потребує опіки.

Дочка негайно взяла батька під опіку. Стан здоров'я його погіршувався. Він все важко переживав. У нього хронічне запалення легенів. Потім виявився рак легенів. Він зліг. Його відправили до лікарні. Але довелось забрати додому, щоб дати змогу померти в дома. До нього приходили друзі, зокрема Михайлина Коцюбинська.

Але хвороба і вік взяли своє і 9-го травня 1984 року близько 11-ої години письменник відійшов з цього світу. Десять хвилин після його смерти подзвонив Євген Сверстюк і запитав про нього, а у відповідь почув плач Ярини. Він прибіг зразу і зробив усе, допоміг з похороном. Просив батько щоб над його могилою заспівали „Вічний революціонер". Це була його улюблена пісня. Дістали записану на стрічку сумну мелодію і пісню. Не I впродовж трьох днів програвали цю мелодію і пісню. Не знайшлося ні одного з старших письменників, які б вшанували Антоненка-Давидовича. Була оркестра, було багато авт, багато людей. Кажуть, що з самої Москви приїхав опікун тих, які й по смерті боялися Антоненка-Давидовича. Попередили, щоб не співали „Вічний революціонер".

Євген Сверстюк почав читати молитву „Отче наш" над могилою і так поховали батька, — з великим смутком вимовила пані Ярина.

Розповіла дочка і про пригоди в четверту річницю смерти. „Позвонили і запросили вшанувати батька літературним вечером. Це було з ініціятиви Культурологічного Товариства. Попередній вечір був присвячений Стусові, а цей хотіли влаштувати батькові на його могилі. Плянували й мітинг та демонстрацію. Але щоб оминути неприємності, вирішили звернутися до райвиконкому за дозволом. Порадили покласти квіти на могилу і влаштувати вечір в хаті. Погодилися. Та коли прийшли на цвинтар — були дуже здивовані: навколо могили, по алеях, скрізь міліція, машини, люди в цивільному, з раціями. Вони вже не приховували. Неподалік стоять два великі дерева — плакучі верби. За ними три машини, автобуси битком набиті. Ми підійшли, стали коло могили. Прийшло кількох найближчих друзів, зокрема Михайлина Коцюбинська. Аж ось впритул підсунули камеру і мікрофони, щоб чути, що ж говорять біля могили. І тоді чоловік Ярини не витримав, вибухнув: 'Яке ви маєте право!? Хто ви такі!? Ми вас не запрошували сюди!? Ви не знаєте примітивної журналістської етики. Ви ж повинні були спитати нашого дозволу' Відповідь була російською мовою. Виявилося, що це з телебачення, з розважальної програми 'На киевськой волне'. Їм заборонили знімати. А тут з'явилася велика група людей, яких 50 осіб. Телерепортер пішов їм назустріч. Почав їх знімати. Він мав завдання зробити програму 'На цвинтарі'. Дівчата квітами затуляли камеру. Почали її крутити. Підійшли ближче до могили. Аж ось з автобусів повисідали: молодики, молоді хлопці, 20-21 роки. Оточили нас колом, тісним колом. І чоловік мій голосом повного хвилювання, — продовжувала розповідь пані Ярина, — звернувся до них: 'Хлопці, чого ж ви сюди прийшли? Ми прийшли до свого батька, тут лежать наші рідні, батько й мати. Ми прийшли їх пом'янути, чого ж ви прийшли?'

Тупа, сіра маска. Ніхто не дав відповіді. Стояли, як вкопані.

Ми постояли. І знову Євген Сверстюк почав 'Отче наш'. Ми вголос прочитали молитву. А потім пішли на квартиру. Дуже гарний був вечір. Ділилися спогадами. Піднявся й настрій. Читали вірші й прозові твори батька.

А тепер іде готування гідно відзначити 90-річчя з дня народження Бориса Антоненка-Давидовича.

Це має бути урочисто, офіційно. Хочеться зробити якнайкраще. Перше святкування батька. Хочеться запросити ансамбль „Не журись' зі Львова.

Будуть видаватися його твори. Вийде подарункове видання. В нього входить повість 'Смерть', а потім 'Сибірські новели' і 'Завищені оцінки'. А потім має вийти ще й збірка творів, двотомник. Повне видання творів. Це вже 91-ий рік. Кожний том по сорок аркушів.

Можливо, що й спогади, які письменник писав для майбутнього, також віддадуть з конфіскованих архівів і це буде щось надзвичайного".

Згадала пані Ярина і про те, що тепер робляться заходи для видання українською мовою підручників. А

(Закінчення на стор. 4)

Молодь княжого Львова пробуджується

Молоді львів'яни з синьо-жовтими прапорами крокують вулицями Львова.

Демонстрації у Львові стали нині звичайним явищем.

У кінці травня цього року я і моя дружина Марія були у Львові як туристи. Багато вражень привезли ми, вернувшися додому, до Венісу, що на Фльориді.

У четвер, 25-го травня, о сьомій годині вечора, ми були свідками кількатисячного протестаційного походу львів'ян вулицями цього старовинного княжого міста. У перших колонах йшла переважно молодь з синьожовтими прапорами, а далі — вже старші — чоловіки і жінки. Приємно було бачити багато молоді — будівників нового життя. Учасники походу весь час викрикували гасла: „Ганьба Щербицькому!", „Ганьба Кравчуку!", „Ганьба байдужим!' „Слава Україні!", „Звільніть Чорновола!"

А кілька днів перед тим на площі у центрі міста, де львів'яни плянують спорудити пам'ятник Тарасові Шевченкові, невідома жінка подарувала нам свій вірш, присвячений видатному українському композиторові св. п. Володимирові Івасюкові, десятиріччя з дня трагічної смерти якого урочисто відзначили у Львові. Цей вірш авторка прочитала під час Панахиди на могилі В. Івасюка на Личаківському цвинтарі, де похований композитор.

Мітинг на площі у центрі Львова, де буде споруджено пам'ятник Великому Кобзареві

Радісно нам було бачити, як українська молодь, що народилася і виросла під „совєтською зорею", пробуджується до нового життя.

Омелян Граб

Закінчення шкільного року в Кергонксоні

У суботу, 10-го червня, відбулося закінчення шкільного року школи українознавства в Кергонксоні, Н.Й. Школа провадить навчання в клясах під католицькою церквою Пресвятої Трійці і є спонзорована місцевим, 89-им Відділом СУА ім. Лесі Українки. В школі навчається 25 дітей, в тому числі четверо в садочку. Директорка школи Ольга Равлюк вчить старші кляси, вчительки Павлина Олексів вчить англомовну клясу, навчає співу і провадить шкільним хором, Марійка Панчишин, Богданна Феліціяно і Катя Флис провадить садочком. Отець Лев Любинський навчає релігії.

Програму дня розпочато Службою Божою. Крім дітей присутніми були родичі, союзянки і гості. Отець парох сказав повчальну проповідь до учнів та побажав їм веселих вакацій. Діти і багато родичів приступили до Святого Причастя. Мистецька програма та вручення свідоцтв відбулися в залі під церквою. Програму відкрила директорка Ольга Равлюк. Вона привітала о. пароха Л. Любинського, культурно-освітню референтку Відділу СУА Євгенію Рубчак, яка заступала відсутню голову, родичів, гостей членок Відділу, а особливо учнів з їх великим святом. Директорка розказала про працю школи. Дехто з учнів не пропускав ні однієї суботи і навчився багато, дехто пропускав, то навчився менше, але всі старалися. Звернула увагу учням, що коли вони будуть добре підготовані, то будуть доброю зміною батькам. Побажала веселих вакацій та знову зустрітися відсвіженими наступного навчального року. Подякувала отцеві парохові, спонзорові — 89-му Відділові СУА, батькам, що привозили дітей до школи, учителям, що не шкодували часу й труду, а особливо Лідії Яців, яка багато допомагала, а в потребі й заступала відсутніх вчительок. Далі директорка провадила мистецькою програмою: „Червону руту" (слова і музика Володимира Івасюка) проспівав учнівський хор під керівництвом П. Олексів, акомпаньювала Марія Безлер. Учні 1-ої кляси Арійанка Лонкевич і Микола Феліціяно віддеклямували „Там далеко" Лесі Храпливої. Учні 2-ої кляси — спільну деклямацію „Школярі". Віра Феліціяно віддеклямувала вірш „Ми українські діти". „Мово рідна" — слова Воробкевича, муз. Гайворонського, акомп. Софійка Феліціяно. Вірш „Прощання зо школою" продеклямувала С. Феліціяно, „Минув навчальний рік" (вірш Галини Чорнобицької) — Андрійко Кейд. „Ой, під гаєм, гаєм" виконав хор під акомп. на 4 руки М. Безлер і С. Феліпіяно. „Учися, дитино" (вірш В. Масляка) продеклямувала Ева Панчишин. „Наша мандрівка" відчитала найстарша кляса у складі: Андрій Кейд, Ліда Підлуська, Софія Феліціяно, Віра Феліціяно і Ева Панчишин. „У горах Карпатах" — акомп. М. Безлер і хор учнів під керівництвом П. Олексів, як і всіми хоровими точками.

Учні школи українознавства з Кергонксону з о. Л. Любинським та вчителями

По мистецькій програмі О. Равлюк повідомила, що цього року учениця Марія Безлер закінчила американську середню школу і школу українознавства, де вона почала навчання від світлички і ніколи не пропускала школу, хіба була хвора. Нелегко їй приходилось, але вона наполегливо продовжувала науку. Також навчалася музики і була незамінимою акомпаньяторкою на всіх шкільних імпрезах. Марія вибрала дальші студії музики. Їй вручено свідоцтво і за заслуги обдаровано подарунком. Всім учням роздано свідоцтва. Відзначені були такі: Джені Кушнір, Мирося Фединяк, Софія Феліціяно, Лідія Підлуська.

На закінчення виступила культурно-освітня референтка Відділу СУА Євгенія Рубчак, яка підкреслила, що завданням Союзу Українок Америки є „Зберігати українську ідентичність через навчання релігії, мови, історії, літератури, плекання традицій і українського мистецтва". Подякувала від управи і членок Відділу о. Л. Любинському, учителькам за труд в навчанні дітей, родичам, що привозять дітей, а учням сказала, що вони скористають багато з того, що навчаються рідної мови, „...бо вони успадкували мову великого народу" та прочитала вірш Гаврила Прокопенка „Мово моя чудова, як тебе не любити". Після офіційної частини дітей і всіх присутніх родичі частували перекускою, печеними ковбасками, солодким, соками, чаєм, кавою, а діти ще довго бавилися в дитячі гри.

Ольга Денисенко

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

ли за Україну. Не зважаючи на всі дикі заходи іванофранківської партбюрократії, попередження по радіо і на підприємствах, щоб люди не йшли на Панахиду, погрози активістам Товариства „Рух" та Української Гельсінкської Спілки, оголошення карантину, екологічного дня 18-го червня, під приводом чого намагалися до міста не пропускати жителів інших населених пунктів, все ж на Панахиду прийшли десятки тисяч людей. В числі гостей з інших міст прибули до Івано-Франківська багато львів'ян членів УГС, Народного Руху та інших неформальних організацій. Над головами багатотисячного натовпу майоріли синьожовті прапори та гасла: „Україні незалежність!", „Щербицький за русифікацію!" і багато інших. Панахиду відправив греко-католицький священик Григорій Сімкайло. Перед людьми виступили: голова Івано-Франківської філії УГС Петро Марунник, члени Львівської філії УГС Ігор Деркач, Олег Петрик, а також мешканець міста Долина Івано-Франківської области Петро Січко. Щоб перешкодити проведенню Панахиди влада включила гучномовці і весь час пускала на всю потужність музику. Крім цього було прислано групу молодиків, до ста чоловік, які тримали в руках гасла: „Пора працювати, а не мітинґувати!" і „Уніятство — ворог українського народу!". Вони безперервно викрикували і свистіли, що було явною провокацією до бійки. Після закінчення Панахиди львів'яни на чолі з членом УГС І. Деркачем і Олегом Війтовичем організували багатотисячний похід-демонстрацію із синьожовтими прапорами та гаслами. Демонстрація із 60-70,000 чоловік скандуючи: „Україні незалежність!", „Геть Щербицького!", „Волю Василю Січку!" пройшли біля обкому партії, обласного КГБ, прокуратури й завершили похід на залізничній станції. Міліція поводилась досить толерантно і не втручалася, проте, як стало відомо, великі сили охорони порядку були скупчені на центральному стадіоні й чекали, очевидно, тільки наказу, щоб накинутись на мирних людей.

• 18-го червня в центрі міста Самобор, зібралося кілька тисяч жителів, які рушили із синьожовтими прапорами вулицями міста на цвинтар до братської могили, де поховано 900 жертв так званого „возз'єднання" 1939 року. Панахиду відправили п'ять православних священиків. Біля братської могили виступив заступник голови міськвиконкому Заєць і ввитель Горницький. Було вшановано також могили січових стрільців, де виступив Михайло Кочуль, нагадавши всім героїчну історію УСС-ів і Української Галицької армії. Закінчилася Панахида на могилі мецената рідної української культури, лікаря Бобільника.

• 18-го червня у Миколаєві біля братської могили жертв сталінізму і стрілецьких могил зібралися із синьожовтими прапорами 8,000 людей. Після греко-католицької відправи і кількох виступів люди довго не розходилися, співаючи стрілецькі пісні та українські гимни 'Боже великий єдиний' та 'Ще не вмерла Україна'. Вшанування пам'яті загиблих і Панахиду організував Миколаївський районний осередок Львівської філії Української Гельсінкської Спілки.

• У Тернополі за виступ на несанкціонованому мітинґу, що відбувся 4-го червня біля будинку Спілки Письменників України, оштрафована на 1,000 карбованців голова Українського Товариства „Меморіял" Марія Кузємко.

• 18-го червня у селі Пляшева під Берестечком відбулася Панахида в пам'ять загиблих за Україну козаків біля Козацької Церкви. Зібралося кілька тисяч чоловік із різних міст із синьожовтими прапорами і гаслами. Панахиду відправили православні священики. Після закінчення Панахиди активіст Народного Руху України із Рівного Василь Червоний закликав усіх піти на козацькі могили. Кількатисячна колона з прапорами та гаслами рушила до козацьких могил. Там на схилі пагорба, над рікою Пляшівкою було проведено мітинг. Вів цей мітинг В. Червоний. Серед багатьох виступаючих був член Виконавчого Комітету УГС Вячеслав Чорновіл, голова Волинської філії УГС Дмитро Цебій, член Товариства шанувальників української мови й літератури в Рівному Борис Новак, член Товариства шанувальників української мови й літератури на Ровенщині Тамара Духанова. Люди співали українські патріотичні пісні та гимни України.

• 18-го червня у Києві група греко-католиків разом із священиком Михайлом Гаврилівим прибула о 12-ій год. на Володимирську гору щоб провести там Богослуження за леґалізацію Української Католицької Церкви. Біля пам'ятника вже стояли міліціонери і функціонери у цивільному, а також помічник уповноваженого у справах релігії Соловей та працівники облвиконкому. Один із них заявив, що вони не допустять ніякого Богослуження. Отець М. Гаврилів рішив провести скорочену Службу Божу. Та тільки він і люди клякнули на землі, як міліціонери кинулися розкидати віруючих. Схопили отця Михайла і поволокли до машини. Його відвезли до райвідділу міліції. Тим часом віруючі зібралися під міськвиконкомом і там організували пікетування з гаслами: „Свободу Українській Католицькій Церкві!", „5 мільйонів не мають права молитися!", „Собор 1946 року недійсний!" Гасла були написані українською і англійською мовами. При цьому віруючі заявили, що оголосять голодівку, коли не відпустять священика. Це вплинуло на київських чиновників отця Гаврилова було звільнено.

• 18-го червня у Стрию на міському цвинтарі біля братської могили жертв енкаведистського терору відбулася Панахида, яку відправили православні священики. Участь в Панахиді взяло кілька тисяч людей з гаслами і синьожовтими прапорами. Проведено Молебень і на могилі січових стрільців.

• 19-го червня у Львові в Льокомотивному депо Львів-Захід несправедливо звільнено з роботи, нібито за прогул, члена УГС Володимира Яворського. Справу проти нього зфабрикував начальник відділу кадрів Віктор Гулима, а підтримав, будучи послушним знаряддям адміністрації, профспілковий комітет: голова Володимир Івах і члени Едуард Лівіцькі, Віктор Корсанов, Богдана Іськович та Світлана Козловська. Працівники депо, обурені свавіллям адміністрації, розуміють, що справжньою причиною звільнення Яворського є його активна громадсько-політична діяльність як члена УГС.

• 22-го червня у Івано-Франківську було засуджено на 15 діб греко-католицького священика отця Григорія Сімкайла за проведення у Івано-Франківську 18-го червня Панахиди. Суд розпочався о 10-ій год. ранку. Під приміщенням суду зібралося понад 300 людей, які скандували: „Звільніть священика — він не винен". Протести обурених людей тривали до пізнього вечора та повторилися наступного дня.

• У Харкові відбулися установчі збори Харківської Філії Української Гельсінкської Спілки. Головою обрано Степана Сапеляка.

• У Луцьку, перед музичною школою, де раніше була катівня НКВД, у якій було знищено понад 2,000 волинян, від Волинської філії Української Гельсінкської Спілки покладено вінки із синьожовтими стрічками в пам'ять закатованих людей.

• 25-го червня у Бориславі Львівської области біля міського бюра ЗАГС'у, де колись було управління НКВД, відбувся десятитисячний мітинг, присвячений пам'яті жертв сталінізму. Довкола трибуни, де горіла символічна свіча, майоріли кілька синьожовтих прапорів. Люди тримали в руках численні гасла з засудом сталінізму та неосталінізму, зі закликами за незалежність України та інші. На мітингу виступили члени Товариства „Меморіял" Володимир Копись і Мирослав Андрушків, член Народного Руху України Роман Копись та члени Української Гельсінкської Спілки Вячеслав Чорновіл і Володимир Яворський, а також багато жителів Борислава, живих свідків, які розповіли про страшні злочини енкаведистів. Після мітингу велика частина людей з прапорами й гаслами рушили в Трускавець. Там колона людей із скандуванням: „Волю Україні!", „Геть Щербицького!" пройшлися центральними вулицями, закінчивши похід на автовокзалі.

• 25-го червня у селищі Рудно на стадіоні відбувся багатотисячний мітинг пам'яті жертв сталінського терору. Люди вийшли із синьожовтими прапорами і численними гаслами проти сталінізму і неосталінізму. На мітингу виступили члени УГС: Михайло Горинь, Адам Кардаш, Олег Війтович, Іван Кандиба, поетеса Ірина Калинець, заступник львівського Товариства „Меморіял" Євген Гринів та інші.

• 25-го червня була друга спроба захопити у селі Ліс Львівської области греко-католицьку церкву і каплицю священиком Російської Православної Церкви. Віруючі католики вже другий раз оборонили свій храм, де Російська Православна Церква хоче відкрити власне приходство.

• За участь в Івано-Франківському мітингу, 18-го червня, в якому взяло участь як подає Інформатор ч. 30 біля 70,000 людей, був арештований крім отця Григорія Сімкайла, (за відправлення Панахиди), також член УГС Ігор Деркач, що говорив там до зібраних людей. Його мали засудити на 15 діб арешту.

• У Львові розсилається по деяких адресах дуже ганебна листівка з назвою „Бюлетень із життя УКЦ число 1", видрукувана ротапринтом і розмножена зіроксом. Надруковано огидні, брехливі видумки про голову Комітету захисту УКЦ Івана Геля, інших членів комітету, а також священиків та єпископів. У Львові говорять, що листівку випустило КҐБ, щоб компромітувати Українську Католицьку Церкву, яка втішається великою популярністю і підтримкою народу. Стиль написання листівки вповні співпадає з наклепницькими статтями львівської російськомовної газети „Львовская Правда", де вже в п'ятій чи шостій подачі з продовженням йдуть наклепницькі статті А. Лисюка на адресу керівних членів Української Гельсінкської Спілки.

У Житомирі...

(Закінчення зі стор. 1)

сомольської Зірки" Анатолія Кочина шпигуном КҐБ.

Член Товариства Української Мови Святослав Васильчук виступив проти облудної теорії двомовности, здійснення якої в умовах України фактично означатиме продовження русифікації.

Від Української Гельсінкської Спілки виступив Валерій Колосівський. Він закликав усі неформальні об'єднання области до активної співпраці. Колосівський коротко виклав історію УГС та основні її засади, звернувши увагу на національний момент, для чого зачитав звернення УГС до неукраїнського населення України. Колосівський відкинув звинувачення партійної пропаганди в екстремізмі, підкресливши правозахисний, гуманітарний характер спілки. „Справжні екстремісти, — сказав Колосівський, — це влада, яка вдається до судових, адміністративних, психіятричних, фізичних розправ над правозахисниками, всіляко оббріхує їх, а також переслідує інших неформалів."

Прихильно зустріла конференція виступ члена УГС від 1978 року, колишнього політв'язня Василя Овсієнка. Коли Овсієнко назвав присутнього в залі довголітнього політв'язня Сергія Бабича справжнім героєм перебудови, заля вибухнула оплесками. Бабичеві піднесли квіти.

Багато промовців стурбовано і з обуренням говорили про біль Житомирщини — Народницький район, який постраждав у наслідок катастрофи на АЕС більше від Чорнобильського, бо населення звідти не вивезли. Навпаки, в районі вклали у будівництво 105 млн. карбованців (у житлове будівництво), добре знаючи, що жити там не можна. Тепер населенню радять не вживати своїх продуктів. Але ж купувати їх практично ніде навіть на той „гробовий" карбованець, що дається мешканцеві на добу. М'ясо, молоко, яке виробляють у Народницькому районі, обіцяли тримати в холодильниках до 30 років. Але холодильники насправді порожні. Є чутки, що ті продукти секретно продають населенню, особливо у зонах та воякам. Тотальні захворювання, особливо дітей, масові виродки серед тварин та рослин і байдужість властей приводять до думки, що держава, зруйнувавши життєве середовище, покинула народичан напризволяще, або має їх за піддослідних кроликів. У район треба б кинути найкращі медичні кадри, тимчасом там навіть не вистачає фельдшерів.

Народний депутат Ярошинська передала конференції копію кінофільму, знятого в травні цього року в Народницькому районі. Цей фільм вона вручила З'їздові народних депутатів, але Політбюро досі приховує його від народу. 9-го липня фільм було вперше показано учасникам конференції.

Установча конференція Громадського Фронту Сприяння Перебудові прийняла програму і статут та обрала своє правління з 13-ох осіб. До Ради Громадського Фронту Сприяння Перебудові кожна первинна організація та неформальна група делеґує свого представника. Конференція ухвалила декілька резолюцій, зокрема, звернення до громадян Житомирщини щодо наступних виборів. Звернення зачитали українською, російською, польською та жидівською мовами.

Житомирські власті не чинили ніяких перешкод у проведенні конференції.

ЯК ПОВІДОМИВ ПРЕДСТАВНИК західньонімецької прикордонної поліції, у четвер рано двоє громадян Східньої Німеччини, віком 22 і 32 років перейшли кордон між Східньою і Західньою Німеччиною в районі Нижньої Саксонії. Від початку цього року 350 мешканців Східньої Німеччини нелеґально перейшли на Захід. Уряд Західньої Німеччини звернув увагу на збільшення кількости втікачів, зв'язуючи це з тим, що східньонімецьким прикордонникам заборонено тепер вживати зброю.

Українсько-американський день в Баффало

Розпочинаючи передавати у цьому дописі свої спостереження — пов'язані з Українсько-американським днем в Баффало, що відбувся в неділю, 16-го липня, не можу не повторити за поетом О. Олесем питання, поставленого в одній із його поезій: „Которий це вже раз?" Справді, котрий це вже раз українська громада в Баффало (з околицею) відбула свій Українсько-американський день? Ініціятива відбувати такі дні вийшла від Відділу Українського Конґресового Комітету в Баффало у 1972 році. Головою Відділу став тоді Василь Шарван. В тому ж таки році і відбувся вперше Українсько-американський день під патронатом Відділу УККА. Після того Українсько-американський день став для баффалівської громади постійним торжеством. Перший Українсько-американський день був присвячений 90-им роковинам поселення українців у Баффало й околиці. Згодом Українсько-американські дні часто були присвячувані важливим подіям чи видатним постатям. Так, наприклад, у 1975 році відзначено 25-ліття Відділу УККА в Баффало, черговий день був присвячений 200-ліття ЗСА і 100-літтю поселення українців у цій країні; День в 1977-му році проходив під гаслом 60-ліття української національної революції, в 1978 році відзначено 60-ті роковини проголошення Четвертого універсалу.

Цьогорічний Українсько-американський день проходив під гаслом „Борітеся — поборете!" і був присвячений Тарасові Шевченкові з нагоди 175-ліття з дня його народження.

Імпреза пройшла вдало. До успіху немало причинилася простора площа Української автокефальної православної церкви в Чиктоваґа, на якій відбулася імпреза, і чудова літня погода. Коли йдеться про учасників, то в порівнянні з початковими роками, коли кількість їх сягала і двох тисяч, цим разом було їх менше. Зменшення кількости учасників належить пояснити в першу чергу тим, що громада маліє. Подруге, давніше такі дні відбувалися в серпні. Була це більш догідна пора, а липень — місяць таборувань української молоді. В неділі батьки звичайно відвідують своїх дітей по таборах. Дехто знову ж відбуває вакації поза Баффало. Безперечно, є й інші причини, яких аналізувати не буду. Скажу тільки загально, що ці причини різко суперечать ідеям Тараса Шевченка, якому був присвячений цьогорічний День. Все ж таки простору площу, на якій відбувалася імпреза, запевнили громадяни, які прибули пом'янути національного пророка „незлим тихим словом".

На успіх цьогорічного Дня великий вплив мала теж і програма. Імпрезу започатковано соборним Молебнем до Пречистої Діви Марії, що його на тій же площі відслужили о. настоятель УАПЦеркви Св. Тройці о. Володимир Чугай і два католицькі священики: о. Степан Хміляр і о. Володимир Вербицький. Проповідь сказав о. Степан Хміляр.

Програму розпочав майстер церемонії Василь Шарван, попросивши членів почесної президії зайняти місця на сцені. Призидію творили: о. Володимир Чугай і представники місцевих товариств, організацій та установ. Крім них до президії запрошено члена Ради м. Чиктоваґа українця Андрія Кулика і троє інших членів Ради, які з ним прибули. Після того на прохання майстра церемонії оркестра „Батурин" з Торонто під проводом проф. Остапа Брезденя відіграла американський і український національні гимни.

Для офіційного відкриття майстер церемонії попросив голову місцевого Відділу УККА Дашу Процик. Пресвячену Тарасові Шевченкові доповідь виголосив інж. Богдан Мороз. Його доповідь була побудована в дусі гасла „Борітеся — поборете!" і дуже гармонізувала із символікою декорації.

Несподіванкою для всіх був виступ члена міської ради м. Чиктоваґа Андрія Кулика, який промовляв по-українськи і по-англійськи. Привітавши учасників Українсько-американського дня, подав до відома, що він, як член міської ради, внесе резолюцію, щоб міська Рада одну з вулиць у Чиктоваґа назвала іменем Шевченка. При тому радний А. Кулик зачитав текст резолюції і висловив надію, що резолюція буде прийнята. Зібраних на імпрезі привітали й інші радні, які прибули в товаристві А. Кулика. Заяву А. Кулика учасники Дня прийняли із захопленням, яке виявлено гучними оплесками.

Сподівання радного А. Кулика швидко здійснилися: наступного дня міська Рада відбула засідання, на якому прийнято резолюцію. Так що незабаром одна із вулиць м. Чиктоваґаноситиме ім'я Шевченка.

Мистецьку частину програми виповнили своїми виступами два СУМ-івські мистецькі ансамблі з Торонто: згадана уже духова оркестра „Батурин" і танцювальний ансамбль „Верховинці" під керівництвом хореографа Мирослава Мороза. Виступи цих двох ансамблів перепліталися.

Перші точки оркестри мали безпосереднє пов'язання із Шевченком. Виступ оркестри почався „Заповітом", який могутньо прозвучав ще перед промовою інж. Богдана Мороза. Не менш могутньо прозвучала пісня „Реве та стогне Дніпр широкий", переплітана іншими мелодіями.

Дальші точки оркестри мали різнородний характер. Були козацькі і стрілецькі пісні та мелодії, були й інші речі. Словом, у виступах оркестри „Батурин" відбилися історія і побут українського народу.

Оркестра „Батурин" має за собою уже голосну славу. Члени ансамблю — це сама молодь. Відрадно ставало на душі, коли було глядіти на молоді лиця. Значить, зміна варти — можлива!

Те саме відноситься і до танцювального ансамблю „Верховинці" з їхнім хореографом включно. Свій виступ „Верховинці" почали привітальним танцем — хороводом. Цьому й іншим танцям хореограф старався надати і нових форм, і нового змісту. І це йому вдалося. Мирослав Мороз, як видно, старається оминати зайвої акробатики.

На закінчення програми оркестра ще раз виконала український національний гимн. Майстер церемонії Василь Шарван в імені Відділу УККА склав щиру подяку виконавцям програми, організаторам імпрези і всім її учасникам та побажав приємної розваги у дальшій, неофіційній вже частині Українсько-американського дня.

Як перед офіційною частиною, так і після неї, по площі лунали українські пісні — передавані з платівок за допомогою мікрофонів. Цією справою керував Михайло Мочерняк.

З нагоди Дня видано — за проєктом Василя Пристайка — пропам'ятну відзнаку під гаслом „Борітеся — поборете!". В центрі відзнаки зображено борців з українськими прапорами, яких у наступ веде Дух Шевченка. На тлі наступаючого війська поміщено обличчя поета — звернене у тому напрямі, куди наступає військо. Відзнаку одержував кожний учасник при вході на площу.

Під час імпрези можна було пригощатися смачними стравами двох кухонь: Відділу ОЖ ОЧСУ і Сестрицтва св. княгині Ольги при УАПЦеркві Св. Тройці. Діяв теж і буфет з прохолоджуючими напитками.

Підготова Дня вимагала чимало зусиль і немало рук до праці. З огляду на обмеженість місць нема змоги згадати поіменно усіх тих тихих героїв і героїнь праці, які під проводом організаційного референта Відділу УККА Івана Горбачука виконували різні завдання, не жаліючи ні сил, ні часу. Всім їм велике спасибі, бо й вони немало причинилися до успіху імпрези.

Українсько-американський день був предметом згадок в англомовній пресі (з поміщенням знимок). Згадка про перебіг цієї імпрези передавалася на радіопрограмі Василя Шарвана у Баффало.

Михайло Лоза

ПОМИЛКА В ДАТІ

У клепсидрі о. Івана Білика, ЧСВВ, поміщеній у „Свободі", ч. 134 з 19-го липня ц.р., восьмий рядок згори слід читати: „...вступив до Чину 22.8. 1929 р."

По гарячих...

(Закінчення зі стор. 2)

ток відцентрових тенденцій і, як наслідок, можливість неконтрольованих процесів. Мирний шлях розвитку совєтського суспільства — це шлях постійних компромісів між правими й лівими, це шлях постійних реформ, які можливі лише тоді, коли уряд займе центристську позицію і не буде кидатися ні вправо ні вліво. З цієї точки зору Горбачов виконує свою функцію примиримця і вмілого політика з певним успіхом.

Стосовно української делеґації, на з'їзді більшість представників якої виявили себе консерватисти, ба більше, правими реакціонерами, як, наприклад, колишній майор-афганець Червонописький із Черкас. Звичайно, не слід було очікувати, що делеґати від України одностайно займуть позицію прибалтійців, або, скажімо, делеґатів москвичів. Але почути два-три серйозні виступи делеґації від України, в яких би підіймалися найважливіші для життя республіки проблеми — багато хто сподівався. На жаль, жоден із більш-менш незалежних українських депутатів не скористався можливістю розповісти трибуні з'їзду про біди республіки з більше ніж 50-мільйонним населенням. Промовці лише торкалися окремих болючих питань, не зробивши жодного узагальнення, не підкресливши, що причина всіх бід України в — збереженні старого сусловсько-брежнєвського репресивно-бюрократичного партійно-державного апарату Щербицького.

Підсумок є такий, що на з'їзді не були висвітлені такі проблеми, як, наприклад, потоптування прав українських католиків, масовий терор з боку партійних і совєтських державних органів проти українського правозахисного і національно-демократичного руху, необхідність відновлення Української Автокефальної Православної Церкви й ціла низка інших.

І все ж таки з'їзд став значним кроком уперед у житті всього суспільства СССР. Залишається лише сподіватися, що рівень гласности, який панував на з'їзді, залишиться й на післяз'їздівський період і навіть, можливо, досягне нарешті й України.

УЦІС

Атака...

(Закінчення зі стор. 2)

днів влади Української Народної Республіки, жидам приділено важливі становища в Уряді УНР.

Так, як раніші звіти Світового Жидівського Конґресу і Ліґи Б'най Брит, так тепер звіт Жидівського товариства допомоги іміґрантам, здається, є частиною продуманої протиукраїнської пропаґанди. Як читачі моїх статтей про це знають, я часто писав, що ці наклепи про українців мають джерело й ініціятиву в КҐБ. Пристрасні заперечення цього зі сторони Елі Розенбавма та інших жидівських провідників переконує мене, що ці вістки вже не є під совєтською контролею. Тепер я переконаний, що протиукраїнську боротьбу, що може мала своє джерело в СССР, тепер продовжує частина жидівського населення, яке потребує мати „злочинців" на те, щоб пригадувати жидам, що вони ніколи не можуть бути безпечні, бо „ворог" усе десь чатує, захований за кущем.

Ніколи я не буду спорити зі совєтськими жидами, які дістають статус політичних утікачів, коли інші національності будуть діставати ці самі права. Розуміється, це буде коштувати американського платника податків багато, але ЗСА все є обіцяною землею для бездомних. Я лише не можу погодитися з тим, що деякі жиди витирають ноги на моїй спільноті, кожний раз коли вимагають нових полегш для своїх людей. Можливо, що це збільшить датки на жидівські цілі і ще сильніше споїть деякі жидівські групи, але воно ніколи не здобуде приятелів і впливу на інших. Бо кожний вияв ненависти має свою ціну.

Вечір...

(Закінчення зі стор. 2)

потім, згадавши про захоплене читання віршів батьком, передала слово синові Олесеві.

Онук Бориса Антоненка-Давидовича Олесь виявився гідним нащадком свого великого предка. Відчувається, що він збагнув драматичність читання свого дідуся і передав це уважному слухачеві. Сам — молодий актор ввійшов у ролю і читав блискуче. Прочитав вірші „Пурга", „Хутір Михайлівський", поему „Лист у невідоме"... Все це хвилюче для всіх, навіть для тих, хто, можливо, не вперше чув ці твори. В цьому, очевидно, велика заслуга і автора і виконавця.

Можна тільки побажати, щоб Олесь ніколи не залишив художнього читання. Бажаємо йому стати майстром художнього читання. Дається це нелегко, але вдячність вічна!

На закінчення цього незвичайно емоційного, не кажучи вже про цікавість, вечора, відомий з художнього читання Микола Француженко прочитав уривки з роману Антоненка-Давидовича „За ширмою".

Цей роман, як сказав сам письменник, він написав для молодого покоління, щоб нагадати йому про обов'язки до своїх батьків.

В нової людини, писав Антоненко-Давидович, „чисто має бути скрізь — і у вчинках, і в найглибших закамарках думок та сумління".

І сильним акордом прозвучали слова письменника в устах виконавця: „Ми всі в боргу перед нашими батьками й нашою батьківщиною. Тільки народ може поквитати наші борги. Йому й сплачуймо — він безсмертний..."

На такій щиро-людській і національно-патріотичній ноті скінчився винятково цікавий і багатий своїм змістом вечір, присвячений одному з великих письменників нашої Батьківщини — Борисові Антоненкові-Давидовичу.

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" і дитячого журналу „Веселка" та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 12.

Жертводавець	Сума
Д-р М. Диміцький, Філядельфія	100.00
д-р Я. Микулович, Еймбридж	25.20
М. Біда, Чикаґо	25.00
д-р В. Боднар, Парма	25.00
Г. Кошарич, Едмонтон	25.00
КУК Канада	25.00
д-р П. Пундій, Чикаґо	25.00
М. Снилик, Вудленд Гіллс	22.28
П. Панчишин, Бервик	20.00
о. Я. Свищук, Амстердам	20.00
І. Степанчук, Вашінґтон	20.00
С. Касіян, Чикаґо	15.00
М. Попик, Відд. 375	10.76
В. Багнія, Парма	10.00
д-р П. Демус, Мокена	10.00
А. Заяць, Норридж	10.00
І. Сось, Силвер Спрінґ	10.00
С. Чорний, Бронкс	10.00
М. Аврамчук, Керґонксон	5.00
П. Гарайда, Ню Йорк	5.00
Ю. Гвоздулич, Вінніпеґ	5.00
Б. Дзюбинський, Евенстон	5.00
М. Криштальський, Вестон, Онт.	5.00
Ю. Кравець, Риджвуд	5.00
Н. Крохмалюк, Торонто	5.00
М. Крунік, Клівленд	5.00
А. Раковська, Тавзенд Овкс	5.00
М. Телюк, Стемфорд	5.00
М. Франко, Клівленд	5.00
Л. Шкляр, Монтреаль	5.00
А. Яременко, Клифтон	5.00
І. Бойчук, Відд. 245	4.77
О. Метельський, Нортґемптон	3.00
М. Матіяш, Нюарк	2.00
П. Васипів, Чикаґо	1.00

● РОЗШУКИ ●

Сестра Ільків Юстина Онуфріївна зі села Завій, коло Калуша, Галичина, Зах. Україна, пошукує ІЛЬКІВА ВАСИЛЯ ОНУФРІЄВИЧА, який в році 1942 виїхав до Німеччини. Прошу відізватися на адресу: МИКОЛА ГАВРИЛІВ 2651 Robinhood Dr., Parma, Ohio 44134